

Asia: VN/25829/2020

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi
rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain
muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

RAHANPESULAIN OSITTAISUUDISTUS

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) esittää seuraavat huomiot rahanpesulain osittaisuudistuksesta.
(lausuntopyynnön diaarinumero: VN/25829/2020)

Rahanpesulain soveltamisala

ST ei vastusta tilintarkastajia koskevaa rahanpesulain soveltamisalan laajentamista, mutta laajennusta ei tulisi toteuttaa osittaisuudistuksessa esitetyssä laajuudessa.

ST pitää sääntelyn selkeyden kannalta perustellumpana osittaisuudistuksen luvussa 5.1. esitettyä vaihtoehtoista toteuttamistapaa. Tässä vaihtoehtoisessa toteuttamistavassa rajattaisiin tilintarkastajiin kohdistuva rahanpesulain soveltamisala niin, että lakia sovellettaisiin tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettuun tilintarkastajaan, kun hän suorittaa mainitun lain 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 1 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Tässä toteutustavassa rahanpesulain soveltamisalaa ei ulotettaisi tilintarkastuslain 1141/2015 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaisiin tilanteisiin. Säännöksen mukaisen toiminnan rajaamista rahanpesusääntelyn ulkopuolelle voidaan pitää perusteltuna, koska kyseisen säännöksen mukaiset

toimeksiannot ovat luonteeltaan sopimusperusteisia ja eroavat tältä osin lainsäädäntöön perustuvista tilintarkastajan tehtävistä.

Soveltamisalan laajentamisen vaikutukset

ST:n käsityksen mukaan ehdotetulla rahanpesulain soveltamisalan laajentamisella voi olla vaikutusta tilintarkastajien toimintaan ja tilintarkastusalaan. Suomen Tilintarkastajat ry:llä on noin 1200 tilintarkastajajäsentä (luonnollisia henkilöitä), jotka edustavat yli 90 prosenttia Suomessa toimivista tilintarkastajista. ST:n tilintarkastajajäsenistä noin 40 prosenttia toimii isoissa tilintarkastusyhteisöissä ja 20 prosenttia pienemmissä tilintarkastusyhteisöissä. Jäsenistä 40 prosenttia on niin sanottuja yksintoimivia, eli tilintarkastajajäsenet eivät harjoita toimintaa tilintarkastuslaissa tarkoitetun tilintarkastusyhteisön muodossa.

ST:n käsityksen mukaan ehdotetulla muutoksella on suurin vaikutus sellaisen tilintarkastajan toimintaan, joka tarjoaa muille kuin lakisääteisen tilintarkastuksen kohteena olevalle asiakkailleen palveluja tilintarkastajan ominaisuudessa. ST:llä ei ole kattavaa käsitystä siitä, kuinka merkittävä osuus palveluista tarjotaan ei-tilintarkastusasiakkaille, mutta joka tapauksessa useimmilla tilintarkastajilla on tällaisia asiakkaita.

Rahanpesulain soveltamisalan laajentamisella voi olla ainakin seuraavia vaikutuksia.

- Koska rahanpesulainsäädännön velvoitteista seuraa tilintarkastajalle lisävelvoitteita, tilintarkastaja joutuu miettimään aiempaa tarkemmin palveluiden tarjoamista muille kuin tilintarkastusasiakkailleen. Joissain tapauksissa tällä voi olla vaikutusta erityisesti alueellisesti tiettyjen tilintarkastajan tarjoamien asiantuntijapalveluiden saatavuuteen.
- Tilintarkastajan asiakkaille tuleva kustannus tilintarkastajan tuottamasta palvelusta voi nousta, koska rahanpesulainsäädännön velvoitteista johtuen tilintarkastajan tulee käyttää enemmän aikaa ja resursseja palvelun tuottamiseen.
- Rahanpesulain soveltamisalan laajennus voi joissain tilanteissa vääristää kilpailua. Tällainen tilanne voi syntyä, kun samoilla markkinoilla toimivista toimijoista tilintarkastaja joutuu ilmoitusvelvollisena noudattamaan rahanpesulain säännöksiä, kun jokin toinen vastaavan palvelun tarjoaja ei ole osaltaan rahanpesulaissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen. Esimerkkejä tällaisista tilanteista ovat monet tavanomaiset asiantuntijapalvelut, esimerkiksi taloushallinnon kouluttaminen tai liiketaloudellinen konsultointi. ST:n käsityksen mukaan tilintarkastajat olisivat tällaisia palveluita tyypillisesti tarjoavia, jotka olisivat niistä rahanpesulainsäädännön tarkoittamalla tavalla

ilmoitusvelvollisia. Tällä vääristettäisiin kilpailua voimakkaasti, mutta saataisiin tuskin mitään olennaista parannusta rahanpesulainsäädännön tavoitteiden toteuttamiselle, koska palvelut eivät ole sellaisia, joiden ainakaan tyypillisesti voidaan ajatella olevan omiaan paljastamaan rahanpesua tai terrorismin rahoittamista.

- Rahanpesulainsäädäntöön esitetyt säännösmuutokset tulevat todennäköisemmin vaikuttamaan erityisesti pienempien tilintarkastustoimijoiden kykyyn jatkaa toimintaansa tai ainakin toiminnan jatkamisen mielekkyyteen. Tilintarkastajien toiminta on jo nykyisellään vahvasti säänneltyä ja valvottua, jota rahanpesulainsäädäntöön kaavailut muutokset tulevat entisestään lisäämään. Lisääntyvän sääntelyn noudattaminen kokonaisuudessaan tekee toiminnan harjoittamisesta hyvin raskasta erityisesti pienille tilintarkastusyhteisöille ja yksintoimiville tilintarkastajille. Tätä kehityssuuntausta ei voi pitää toivottavana tilintarkastusalan ja tilintarkastajien tuottamien palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Jäädymispäätöksiin liittyvä asiakkaan tunteminen

ST huomauttaa, että rahanpesulakiin ehdotettava 3 luvun 16 § EU:n rajoittaviin toimenpiteisiin ja kansallisiin jäädymispäätöksiin liittyvä asiakkaan tunteminen tulee lisäämään huomattavasti tilintarkastajien työhön kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Rahanpesusääntelyssä pitäisi huomioida ilmoitusvelvollisten käytännön mahdollisuudet sääntelyn noudattamiseen. Rahanpesulain 3 luvun 16 § on sisällöltään jo sellaista sääntelyä, että erityisesti pienemmillä tilintarkastusalan toimijoilla ei välttämättä ole osaamista ja resursseja tällaisten velvoitteiden täyttämiseen. ST pitää siksi kyseistä säännöstä kohtuuttomana erityisesti sillä saavutettaviin hyötyihin suhteutettuna.

Rahanpesulain 3 luvun 16 §:n kohtuuttomuutta lisää entisestään se, että ilman laajempaa selvitystä vaikeasti noudatettavan säännöksen laiminlyönti ehdotetaan rahanpesulain 8 luvun 3 §:n 1 momentin uudessa 9 c) kohdassa hyvin ankaralla seuraamusmaksulla sanktioitavaksi.

Helsingissä 8. päivänä lokakuuta 2021

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Raitio Jarkko
Suomen Tilintarkastajat ry